

בענין אם יחשב שהה עד שתצא נפשו, דנימא מאחר שנטבע אחר חצי רוחב נהר ווייסל ובמשך ב' מינוטין אינו יכול לילך לשפת הנהר ולצאת, ורק החשש ששט לאורך הנהר וזה גם בשהה שייך, דזה אינו חדא דלרוב הפוסקים בעי ג' (שו"ת הריב"ש סי' שיג) או ב' שעות (מהרח"ש קוני' עגונות דף סג, א), וכאן גם אח"כ לא היה אלא שעה, וגם למהרי"ט (ח"ב סוס"י כו) דסגי כפי אומד שאינו יכול לחיות במים, מ"מ כיון דלכאורה היה די עד כפי ששולט ראות עין אדם בינוני, דעל יותר משיעור זה מה מועיל שהה במים שאין להם סוף וחזינן דמצרכי הפוסקים יותר, וע"כ דכשכיסו המים ראשו בתוך מרחק ראות עין ולא היה יכול לישא ראש למעלה בשיטה רחוק שיחזק כחו אח"כ לצאת משא"כ בלא שהה יכול להיות שבמקום זה עצמו שנטבע נשא ראשו מהמים בחיים, וא"כ יכול להיות ששט בב' מינוטין אלו בראש למעלה בחיים לאורך הנהר יותר משיכול העין לראות וכשבא אחר הב' מינוטין לא ראהו.

והנה אם היו ב' שינים החסרים יחד, דסימן מובהק ודאי לא הוי ולא דמי לחסר אבר בשולחן ערוך סי' י"ז סעיף כ"ד, רק שיחשב סימן אמצעי עכ"פ, היה בנקל להתיר דצירוף סימן אמצעי בגופו עם סימן מובהק בבגדיו יש כמה צדדים הידועים, ממה נפשך של ר' הילמן (הובא בב"ש סקס"ט), ומהר"ל (הובא בשו"ת גאוני בתראי סי' י'), וספר מתות שמביא מהר"י וייל (סי' עט) ותרומת הדשן (סי' קסא), ושאלה דיחיד שכתב החכם צבי (סי' קלד), ושאלה דכל בגדיו (מהרי"ט ח"ב סי' לה), ונטבע בבגדים

אלו (רמ"א סוס"ק לב). אולם אפשר דגם סימן אמצעי לא חשיב דהא שכיח שיחסרו ב' שינים יחד, גם עשוי להשתנות שעל ידי רקבון הבשר נופלים דהצלקת לא נמצא, גם צמצום איזה הם לא היה.

ונבא להתיר רק מהסימן מובהק שבבגדים דנראה דהוי סימן מובהק הפאטשאוקי שלה עם ציץ וואטי ושהיה הנייעכטס גלינקטי [זאט] ומי שאינו בעל מלאכה ושאר דברים המבוארים בגביית עדות, גם הטביעת עין בהשטיוועל שכתבו בפוסקים דגם שראו הטביעה לא אמרינן בבגדים בדדמי ע"ש בנודע ביהודה (קמא סי' כח), ובראו שנטבע בבגדים אלו מבואר ברמ"א סעיף ל"ב, ובית שמואל (סקצ"ח) כתב דמיירי מיד דאי לאו הכי חיישינן שיצא והשאל ונטבע השואל, וחלקת מחוקק (סק"ס) מסתפק ע"ש, אולם פשט הרמ"א ומהר"ם פאדווה (סי' לו) אינו כלל כדבריהם, דהא מבואר במהרמ"פ תוך ב' ימים, וגם משמע דגם בלא שהה עד שתצא נפשו, ומה שהתחיל מהרמ"פ חזינן כו' עלילות להקל במשאל"ס וא"כ משמע משום שהוא מדרבנן, זה אינו דכתב זה רק משום שלא אמר איך הכיר ע"ש, אבל על חשש שאלה כתב ז"ל ואע"פ דכלים אינו סימן כו' הלא טעם הראשון דבגמ' משום דחיישינן לשאלה אינו שייך הכא שהיה אתו בספינה וראהו שם מלובש בהם קודם הטביעה עכ"ל, משמע דפשיטא ליה דאינו שייך חשש שאלה כה"ג אף בדאורייתא ע"ש סי' ל"א.

וחומרת הב"ש תמוה מנ"ל לחוש שזה

הנטבע ניצל, נגד הרוב, והשאל כליו למי שנטבע גם כן אח"כ, ולע"ד דזה ג"כ שאלה דיחיד שניחוש שנזדמן שזה הניצול השאל למי שנזדמן שנטבע אח"כ, יותר מלמי שהיה לו סימ', ונראה דב"ש לטעמיה שהיה סבור שהחליטו הפוסקים דחיישינן לשאלה, והביא ס"ק ס"ט רק הממה נפשך בשם מהר"ל מפראג, ובאמת זה הממ"נ הוא של מו' הילמן, ומהר"ל ס"ל דלא חיישינן לשאלה כלל כמבואר בתשו' גאוני בתראי (סי' י), גם הגאון מגיני שלמה (שם סי' כא) ואחי הט"ז (שם סי' כ), גם הש"ך ז"ל חו"מ סי' ס"ה (סקכ"ו) כתב דנראה לו עיקר

כהפוסקים דלא חיישינן לשאלה כלל ע"ש רק מ"מ הניח בצ"ע אבל הבו דלא נוסף עלה בדין הנ"ל בראוהו נטבע בבגדים אלו כנ"ל, וכן פסק הט"ז (הובא בשו"ת ב"ח החדשות סי' עח) דלא חיישינן שמא עלה והשאל ונטבע אותו אחר דכולי האי ל"ח ע"ש.

אמנם צריך עכ"פ שנטבע בבגדים אלו, וראיתי הגב"ע שאמר ר' פרץ רק שראהו כו' עטליכי מאהל עהם גיזעהן אין זייא גיין, רק הפאסיק שהיה חגור

וזה אין בו סימן מובהק ולא טביעת עין, עכ"פ היה צריך לשאלו על מלבוש אייבערשט שבזה נתנו אח"כ סימן מובהק.

גם ר' זלמן דוד העיד שבא ר' פרץ ואמר אז זיינבל מיט דער קרופע טרענקט כו', ואין זה כלל לשון שנטבע ואף שהה קצת ליכא.

גם כנה"ג (הגב"י אות שמט) כתב בנטבע שאין להתיר בסימני כליו בלא ח' שאלה רק שדרך הנטבע להסיר כל מלבושיו תחת המים מה שיוכל כדי שלא יכבדו עליו להנצל, וי"ל שהסיר והפשיט כולם ומצאם אחר ע"ש, וזה לע"ד כונת הלבוש שדחה הט"ז ס"ק מ"ו.

אך משמעות פוסקים שלנו שאין חוששין לזה, מהרמ"פ ורמ"א וב"ש שכתבו סתם, ודוחק דמיירי שראהו קשור היטב וכה"ג שאין לחוש שהסיר דהו"ל לפרושי, מ"מ (סברתי) [סברתו] נראה נכון, וא"ל דא"כ היה מציל מנהר דהוי של מוצא ושייך חזקת מ"ק ולא חיישין, כמו מכירה שכתבו הפוסקים, ד"ל כיון דדרך כן הוי כעשוי למכור וכמטבע דלא שייך החזקה, מ"מ י"ל דהא כנפילה דיחיד שמצא זה שנטבע אח"כ, דזה נטבע וניצול והופשט ומצא זה ונטבע.

אך זה הכל בנטבע ממש שרובן אין ניצולים, משא"כ זה שאמר שטובע דאין הוכחה כלל. אולם אפשר לצרף עדות הנכרי שהעיד ר' ישעיה שמואל מפיו שסיפר לו אז ביום אתמול איז דער טרינקין גיווארין, דער אוראנד מפשעוויז יוזפעף כו' שהיה מסל"ת ואמר שנטבע ממש, גם הוי כשמו ושם אביו

שידוע מי, והגם שאח"כ א"ל ששאלו מנין יודע כו', מ"מ י"ל דאח"כ ע"י שאלה אינו נאמן לבטל מה שהיה מסל"ת, גם דמסל"ת מפי מסל"ת ג"כ לרוב הפוסקים מהני.

ואף שהנכרי לא ראה הבגדים, מ"מ כיון שאמר שנטבע עם ב' נכרים ועם קרופע הוא סימן מובהק, שהיא אותה הטביעה שראה ר' פרץ, וכפי הנראה פחות מן ב' מינוטין שנופל למים אין בלשון בני אדם שיקרא איז דער טרונקין גיווארין, והיה מהני צירוף ביאת ר' פרץ אח"כ שיקרא לדעת המהרי"ט שהה עד שתצא נפשו, ויש לדחות, ועכ"פ מהני מה שראה ר' פרץ הבגדים שנטבע בהם דהיא אותה טביעה שהעיד הנכרי, אך הפאסיק לבד לא היה בו סימן מובהק כלל.

ועל חשש שאלה לכאורה הדרך ליקח המעות מבגדים שמשאיל, זה אינו דדלמא נתן לו המעות לצדקה או הלואה, אך זה כמכירה דשייך חזקת מ"ק אך מטבע אינו סימן כלל אולי הניחו השואל בהקעשינים, או אולי שכח המשאיל כדאמר פ"ק דפסחים (י: בקרדום, ועדיף משם).

גם היה אפשר לצרף, שעדות ר' שבתי בשם ר' זיינבל רומארז שקרא בקול להודיע בעיר אשר מצא את ר' זיינבל צף על הווייסל ולא הוציאו כו', ויכול להיות דאז היה לאלתר והכירו, אף דאח"כ לא היה אפשר להכירו, והיה מהני עכ"פ להמקילין גם בראו הטביעה דאף שלא אמרו רק שמו, מ"מ להודיע בעיר כו', על הידוע אמר כמ"ש הפוסקים (), אך האמת נראה שאמר רק באומדנא.

לזוז עד שאכתוב.

על חשש הכנה"ג נראה כאן דתחת המים
א"א להפשיט כל בגדיו והשטיוועל ביחד רק
א' א', והמים הוליוכו א' א' קודם, ואיך מצא
אחד את כולם ודמי לג' שטרות סוף פ"ק
דב"מ (כ:) ע"ש.

לזאת אם יעיד ר' פרץ שעכ"פ ראה
מלבוש העליון בשעת טביעה חוץ הפאסיק
שבאותו מלבוש יש סימן מובהק, ויהי' ב'
רבנים מפורסמים הראויים להוראה ויסכימו
להתיר אהיה סניף להם, ואם לא לא, כי קשה
נגד ב"ש וח"מ וכנה"ג הנ"ל ואיני מופנה
כלל גם ספרים אין תחת ידי פה רק שלא
יכולתי מלט מהפצרת העגונה שאין רצונה

ב. עי' מש"כ רבינו אהע"ז סי' ד'. ג. עי' מש"כ רבינו אהע"ז סי' ב'.

שוב בא לידי תשו' הגאון רע"א ז"ל שכתב שם
(סי' ק"ח) מעט השייך לכאן וב"ה כוונתי באיזה
דברים עכ"ז דעתי כנ"ל, ואם לא יעיד א' הגם שאיני
מתירה עכ"ז אינני אוסרה ג"כ, ואם תמצא גדולים
להתירה מה טוב כי אין ספרים תחת ידי ואולי נעלם
ממני כי איני מופנה:

להתיר אם יסכימו כו' ויעיד ר' פרץ או אדם אחר
שראהו כשנטבע או קודם כשהיה על הספינה מיד,
וגם באופן אם ידוע לרו"מ שהיה לו שלום עם אשתו
ולא טעם אחר שניחוש שברח בעל חוב וכדומה,
שעכ"פ סברת הלב אחר שנה שאבד זכרו, אהיה
סניף ושישבו בי"ד ג' ביחד להתיר כידוע, ואם לאו
לא כי קשה נגד ב"ש וח"מ.